

Е.Б. Щербина, доц. (*ХДАДМ, Харків*)

НАЦІОНАЛЬНІ ЦІННОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ (НА ПРИКЛАДАХ СФЕРИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА)

Сучасний розвиток образотворчого мистецтва характеризується важливістю тієї ролі, яку воно відіграє в полікультурному світі. Мистецька культурна спадщина країни усвідомлюється суспільством як головне джерело самоідентифікації, національної самоповаги та визнання світовою спільнотою. Крім того, це одна із найважливіших складових національно-духовного потенціалу нації, що формує історико-культурний простір [2].

Поняття національного мистецтва формувалося і еволюціонувало протягом довгого історичного періоду. В останні роки мистецтвознавці надають особливого значення вивченню національного мистецтва у широкій парадигмі сучасних видів і жанрів образотворчого, декоративно-ужиткового мистецтва, дизайну.

Важливі аспекти українського мистецтва досліджуються у працях В. Овсійчука, Л. Соколюк, Т. Кара-Васильєвої, М. Селівачова, А. Тарасенко, О. Лагутенко, Р. Шмагало та ін. [1].

В них розглядається, зокрема, та культурна цінність, яка може бути відроджена і актуалізована українською нацією за сучасних умов [1]. У цій системі особливе місце належить національним цінностям, що, по-перше, формують розвиток особистості, а, по-друге, сприяють розвитку суспільства і держави.

Ще в межах XVI–XVIII ст. українське образотворче мистецтво впливало на розбудову українських мистецьких традицій, актуалізувало національно-визвольну ідею, сприяло збереженню ідентичності.

У подальшому образотворче мистецтво проявляє себе як культурницький, державотворчий чинник, що містить себе як невід’ємна частина національного культурного відродження, а це, в свою чергу, допомагає розв’язанню мікро- і макроекономічних, політичних і соціальних проблем життя.

Протягом XIX–XX ст. простежувалася демократизація форм образотворчого мистецтва, актуалізувалася його людиноцентричність.

Тематика творів розвивалась під впливом екзистенційних роздумів митців, спрямованих на осмислення тих подій, що відображали вадливі світоглядні ідеї українців у боротьбі за національне утвердження.

У творах українських митців і національних цінностей, на перший план виступають такі, як кордоцентризм, національна ідея, національний герой і художньо-образні інтерпретації.

Українське образотворче мистецтво розгорнуло в художній формі основні духовні цінності, особливо це помітно в творах таких відомих майстрів, як Т. Шевченко, С. Васильківський, Ф. Кричевський, Г. Нарбут, М. Бойчук та ін. Загалом це сприяло розвитку світоглядних чинників української нації і її «вмонтування» в загальнокультурний світовий процес.

У подальшому трансформації українського суспільства позначилися на розвиткові образотворчого мистецтва. Власне, кожне десятиріччя ХХ ст. має свої художні особливості, у тому числі авангард (1910–1925 рр.), соціалістичний реалізм, культура 60-х, андеграунд 70-х, «перебудова» 80-х, «свобода творчості» 90-х [3].

Особливостями художнього процесу кінця ХХ – 20 років ХХІ століття стало самовираження митців, право на експеримент і свобода від будь-якого ідеологічного тиску. Усі сучасні процеси у сфері мистецтва характеризуються явищами, притаманними постмодернізму і пост соцреалізму.

Це надає можливість художникам утверджувати самотність української нації, її самосвідомість, утвердження національних цінностей, тим самим розвиваючи патріотизм, героїзм та інші морально-етичні принципи, що являють собою основні концепти української нації.

Список літератури

1. Авер'янова М. Н. Образотворче мистецтво як чинник національного виховання особистості (українознавчий аналіз) : / Н. М. Авер'янова автореф. дис... на здобуття наук. ступ. канд. філософ. наук. – К., 2011. – 16 с.
2. Антонович Є. Українське мистецтвознавство кінця ХІХ – початку ХХ ст. : дослідження національних форм вітчизняного образотворчого мистецтва. / Є. Антонович, І. Удріс. – Кривий Ріг : Криворізьк. пед. ін-т, 2005. – 298 с.
3. Турчак Л. І. Еволюція образотворчого мистецтва в незалежній Україні : автореф. дис... на здобуття наук. ступ. канд. мист-ва. – К., 2011. – 16 с.